

21.09.2023

Група № 36

Урок № 9

Тема уроку: «Трагічна творча біографія Олександра Довженка. Відомий у світі кінорежисер, засновник поетичного кіно. «Щоденник» – джерело історії життя О. Довженка і трагічної доби»

Мета уроку: ознайомити учнів із життєвим і творчим шляхом Олександра Довженка; формувати компетентність саморозвитку і самоосвіти; розвивати аналітичне мислення учнів через інтеграцію знань про історію, літературу, кіномистецтво; виховувати шанобливе ставлення до українських митців; розкрити учням важливість «Щоденника» для розуміння правдивого відображення тогочасної дійсності.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте ст. 165-168 у базовому підручнику: Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 256 с.

2. Законспекуйте матеріал до уроку в робочому зошиті (основне):

Народився Олександр Довженко 10 вересня 1894 р. в с. В'юнище на Чернігівщині у родині неписьменних селян.

Навчався у місцевій початковій та вищій школах.

У 1911р. вступив до Глухівського вчительського інституту.

Після закінчення інституту у 1914р. учителював у Житомирі, Києві.

У 1917р. вступив до Київського комерційного інституту на економічний факультет. Захопившись революцією, служить у петлюрівській армії. За це у 1919 р. засудили його до ув'язнення в концтаборах. Однак його врятували.

У 1920 р. приєднався до КП(б)У, з якої згодом виключений.

У 1921 р. направили за кордон на дипломатичну службу (Варшава, Париж, Лондон). У 1922-1923 рр. живе у Берліні, обіймає посаду секретаря генконсульства УСРР у Німеччині. По поверненні в Україну, влітку 1923 року, оселяється у Харкові. Відвідує засідання «Гарту», невдовзі стає співзасновником ВАПЛІТЕ.

Згодом через ВАПЛІТЕ зближується з ВУФКУ, але у Харкові у той час єдиним драматичним мистецтвом був театр, а Довженка театр не цікавив.

З 1925 року р. стажист по агітфільму «Червона Армія».

Відїжджає до Одеси закінчувати фільм, де влаштовується режисером на кінофабриці. У 1926 р. створив за своїми сценаріями перші фільми «Вася реформатор» і «Ягідка кохання».

Перший серйозний успіх прийшов у 1929 році після виходу на екрани фільму «Звенигора». «Звенигора» була сенсацією 1928 року, але водночас це був початок особистої трагедії Довженка — за цю стрічку, та згодом за фільм «Земля» його будуть постійно звинувачувати у буржуазному націоналізмі.

У 1930р. одружується з акторкою Юлією Солнцевою.

У 1933р. переїздить до Москви, а потім на Далекий Схід.

У 1935р. нагороджують орденом Леніна.

На початку війни потрапляє в Уфу та до Ашхабаду. Іде добровольцем на війну, як кореспондент газети «Красная армия».

У 1943р. завершує кіноповість «Україна в огні», яку Сталін заборонив.

До останніх днів живе в Москві, працює на «Мосфільмі».

25 листопада 1956р. помер у Москві.

«Щоденник» (1941-1956) – джерело історії життя О. Довженка і трагічної доби»

Свій «Щоденник» О. П. Довженко розпочав вести під час війни. З його сторінок перед нами постає справжній митець, патріот. Як відомо, щоденники належать до епістолярного типу творів. І за життя письменників вони, як правило, не публікуються.

Слово «езотеричний» означає той, що містить внутрішній, глибинний або таємний, прихований зміст:

О. Галич виділяє такі ознаки щоденника: відсутність єдиного сюжету, спільного ідейного змісту, розрізненість, різностильовість записів. Норма цього жанру — уривчастість оповіді, наявність якоїсь недомовленості. Особливістю Довженкового «Щоденника» є те, що в цій глибоко особистій

речі ми не знаходимо розповіді про власне життя. Тут — роздуми про долю різного народу, про те, як допомогти йому в трагічний час, як застерегти від помилок.

Уперше «Щоденник» опубліковано у 1962 році в «Літературній газеті» та журналі «Дніпро». Безперечно, це були записи з вилученням тих текстів, які цензура вважала занадто гострими чи необ'єктивними. «Щоденник» вийшов під спільною обкладинкою «Україна в огні».

Сто п'ятдесят папок Довженкового архіву відкрили лише у 2013 р. Та частина «Щоденників», яка писана в повоєнний час, не менш трагічна, ніж «Щоденник» воєнний.

Чимало записів письменника лягло в основу творів «Україна в огні», «Зачарована Десна», «Поєма про море», «Ніч перед боєм», «Повість полум'яних літ».

«Щоденник» засвідчив світоглядну кризу Довженка, пошук виходу з неї і віднайдення його.

Зі сторінок «Щоденника» перед нами постає людина, яка бачила далеко й глибоко. Часто погляди митця розбігалися з офіційною точкою зору. Він засуджував тоталітарну систему, яка виховувала кар'єристів і підлабузників, людей підозрілих і недовірливих, що відмовлялися мислити самостійно. Жити в такій атмосфері творчій, мислячій людині було важко.

Багато розповідей про героїзм народу в роки війни. Автор пише про героїчні вчинки всього народу: від дітей до старих дідів.

Митець роздумував над причинами масового зрадництва.

У «Щоденнику» майстерно поєднано авторське начало з публіцистикою.

Публіцистичність — це властивість за значенням публіцистичний

(лат. publicus — суспільний, народний); сукупність ознак творів, у яких порушено актуальні світоглядні, політичні, духовні природоохоронні, етико-соціальні проблеми сучасності. Невід'ємними ознаками публіцистичності є: пафос, чітка авторська позиція; поєднання абстрактно-логічного й конкретно-образного мислення; злиття емоційного начала з раціональним; науковість

прагнення всебічно осмислити явища; художня декларативність, полемічність з уявними опонентами, документальна точність факту й художня образність, метафоричність стилю, апеляція до образів-символів, вплив на громадську думку; лірикопубліцистичний висновок; філософський, етико-моральний, людинознавчий зміст.

Публіцистичність є ознакою художніх творів, написаних під час війни або за складних політичних обставин (наприклад, у момент проголошення незалежності України) чи всенародної небезпеки й горя (наприклад у рік вибуху на ЧАЕС) на дуже важливі й животрепетні теми. До публіцистичних належать оповідання Довженка «Мати», «На колючому дроті», «Перемога», кіноповісті «Україна в огні» й «Повість полум'яних літ».

Головна тема «Щоденника» — Україна.

Мотив Довженкової філософії представлений у таких аспектах:

1. Україна гине, її майже нема.
2. Кожен крок відступу буде оплачений великою кров'ю.
3. Порятунк українського народу в добрі і милосерді.
4. Український народ позбавлений історії.
5. Роздуми О. П. Довженка про мистецтво.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

Tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.